

KLAGANDE

Västra Götalandsregionen

MOTPART

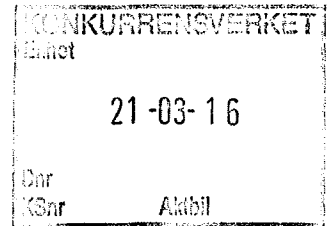
Movare AB, 556963-0139

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Faluns dom den 17 juni 2020 i mål nr 2011-20,
se bilaga A

SAKEN

Offentlig upphandling

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten ändrar förvaltningsrättens dom och avvisar Movare AB:s ansökan om överprövning beträffande anbudsområdena Skaraborg och Sjuhärad samt avslår ansökan om överprövning beträffande anbudsområde Göteborg.

YRKANDEN M.M.

Västra Götalandsregionen yrkar i första hand att Movare AB:s ansökan om överprövning ska avslås. I andra hand yrkar regionen att upphandlingen ska göras om endast beträffande anbudsområdena Göteborg och Fyrbodalen. I sista hand yrkar regionen att upphandlingen ska göras om beträffande alla fyra geografiska områden (Göteborg, Fyrbodalen, Skaraborg och Sjuhäradsregionen).

Movare AB anser att överklagandet ska avslås.

VAD PARTERNA ANFÖR I KAMMARRÄTTEN

Västra Götalandsregionen anför i huvudsak följande.

Det saknas grund för att upphandlingen ska göras om eftersom regionen inte agerat i strid med de grundläggande principerna i 4 kap. 1 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, LOU, eller någon annan bestämmelse i samma lag. Regionen har lämnat preciserade uppgifter för både volym och avtalets värde. Den uppskattade volymen bygger på tidigare statistik med viss uppräkningsfaktor för utökade behov. Dessa uppgifter är tillräckliga för att kravet på att ange takvolym ska anses vara uppfyllt. Det kan inte anses finnas ett outtalat krav på att uppgifter om volym och värde måste innehålla begrepp som ”högsta”, ”maximala” eller liknande. På samma sätt kan inte heller användande av uttryck som ”uppskattat” eller ”cirka” leda till att ramavtalets högsta volym eller värde inte angetts på ett sätt som uppfyller kravet på transparens. Något krav på att det uttryckligen måste anges att avtal kan komma att upphöra när takvolymen är nådd kan inte heller ställas upp. Genom lämnade uppgifter har regionen informerat om den maximala mängden avrop per år som kan komma att ske på aktuella avtal för varje geografiskt område. Det har även informerats om den maximala budget som föreligger för alla fyra områden sammanlagt per år. Mot bakgrund av att Movare AB haft kännedom om tidigare års avropad

volym samtidigt som bolaget i nu aktuell upphandling har lämnat två konkurrenskraftiga anbud kan bolaget inte anses ha lidit skada på det sätt som krävs.

Grunden för andrahandsyrkandet är att Movare AB inte lämnat anbud eller uttryckt ett realistiskt intresse för att göra det i områdena Skaraborg och Sjuhärad. Bolaget lämnade endast anbud för områdena Göteborg och Fyrbodal och tilldelades kontrakt för det senare. En risk för skada för bolaget kan således bara ha varit aktuell gällande Göteborg och Fyrbodal. I det aktuella fallet gjorde Movare AB en bedömning av storleken på affären i områdena Skaraborg och Sjuhärad och fann, till följd av att den faktiska volymen var för liten, den inte intressant att delta i. Någon annan högre volym har aldrig varit aktuell för dessa områden. Att i ett sådant fall bedöma att det föreligger skada för Movare AB avseende alla de anbudsområden som ingår i upphandlingen skulle vara en oproportionerlig konsekvens.

För det fall Movare AB anses ha haft ett realistiskt intresse att lämna anbud i alla fyra områden ska bristen i det konkurrensuppsökande skedet anses utgöra en skada för alla anbudsgivare, inklusive potentiella sådana. Eftersom en sådan brist kan påverka potentiella anbudsgivare till att avstå från att lämna anbud är regionens sistahandsyrkande att hela upphandlingen ska göras om.

Movare AB anför i huvudsak följande.

Vid ramavtalsupphandlingar ska en takvolym anges. Att ange en ungefärlig uppskattad volym för avrop är inte detsamma som att ange en takvolym. Den maximala kvantitet som får avropas från ett ramavtal ska vara avgränsad på förhand så att avtalets ramar blir tydliga för de leverantörer som deltar och även för de leverantörer som står utanför upphandlingen i fråga. Avsaknad av en sådan takvolym kan medföra obegränsade

möjligheter att använda ramavtalet utan att en ny upphandling måste göras. Ramavtal med oskäligt lång avtalstid anses i praxis innebära skada i LOU:s mening eftersom de kan förhindra, begränsa eller snedvrída konkurrensen på den aktuella marknaden genom att leverantörer inte får möjlighet att konkurrera om ett kontrakt under denna tid. Vid skadebedömningen bör samma principiella överväganden gälla för ramavtal utan takvolym. Om en hög takangivelse lämnats för områdena Skaraborg och Sjuhärad hade bolaget varit intresserat av att lämna anbud även för dessa områden. Bolaget har därmed riskerat att lida skada i den mening som avses i LOU inom alla tre områden.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Anbudsområdena Skaraborg och Sjuhärad

Talerätt

Förvaltningsrätten har med anledning av Movare AB:s ansökan om överprövning bestämt att upphandlingen ska göras om för anbudsområdena Göteborg, Skaraborg och Sjuhärad. Västra Götalandsregionen har i överklagandet till kammarrätten invänt att bolaget inte har lämnat anbud eller uttryckt ett realistiskt intresse för områdena Skaraborg och Sjuhärad. Fråga uppkommer därför om bolaget har talerätt beträffande dessa anbudsområden.

En leverantör som anser sig ha lidit eller kunna komma att lida skada vid en offentlig upphandling får enligt 20 kap. 4 § LOU ansöka om överprövning av den.

Bestämmelsen om talerätt i 20 kap. 4 § LOU har sin bakgrund i artikel 1.3 i direktiv 89/665/EEG om samordning av lagar och andra författningar för

prövning av offentlig upphandling av varor och bygg- och anläggningsarbeten (rättsmedelsdirektivet). I den artikeln anges att prövningsförfarandena ska vara tillgängliga på de villkor som medlemsstaterna själva anger, åtminstone för var och en som har eller har haft intresse av att få ingå ett visst avtal och som har lidit skada eller riskerar att lida skada till följd av en påstådd överträdelse.

Högsta förvaltningsdomstolen har i rättsfallet HFD 2017 ref. 62 uttalat att en förutsättning för att en leverantör ska ha rätt att få en viss upphandling överprövad är att denne har eller har haft ett intresse av att tilldelas kontrakt i samma upphandling.

I praxis från EU-domstolen uttalas att deltagande i ett upphandlingsförfarande i princip kan utgöra ett villkor som måste uppfyllas för att det ska kunna slås fast att den berörde har ett befogat intresse av att tilldelas det ifrågavarande avtalet eller riskerar att skadas på grund av att beslutet att tilldela upphandlingsavtalet påstås vara rättsstridigt. Den som inte angivit något anbud kan svårligen visa att han har intresse av att motsätta sig beslutet eller att han har skadats eller riskerar att skadas på grund av tilldelningen (EU-domstolens avgöranden Grossmann, C-230/02, EU:C:2004:93, p. 27 och AMT, C-328/17, EU:C:2018:958, p. 46). Eftersom det bara är i undantagsfall som en rätt till prövning kan tillerkännas en aktör som inte har lämnat in något anbud kan det inte anses vara överdrivet att kräva att denne ska visa att villkoren i upphandlingen gör det omöjligt att utforma ett anbud (AMT p. 53).

En grundläggande förutsättning för talerätt är, enligt vad som framgår ovan, att bolaget har eller har haft intresse av att tilldelas kontrakt för berörda anbudsområden i upphandlingen. Av rättsfallet HFD 2013 ref. 53 framgår att vad gäller talerätten är det sökandens egen uppfattning om skada eller risk för skada som är relevant. Det finns således ett stort utrymme för att beakta sökandens subjektiva uppfattning.

Kammarrätten konstaterar inledningsvis att Movare AB inte har lämnat anbud för anbudsområdena Skaraborg och Sjuhärad. Bolaget har inte heller uttryckligen uppgett att det har haft intresse av att lämna anbud för områdena. Istället menar bolaget att det "hade haft intresse av att lämna anbud" om takvolymen hade varit satt till en hög nivå i dessa områden. Det har inte påståtts av bolaget att bristen på angiven takvolym skulle ha hindrat bolaget från att utforma ett anbud. Kammarrätten bedömer mot denna bakgrund att Movare AB inte kan anses ha gjort gällande att bolaget haft ett verkligt intresse av att tilldelas kontrakten för Skaraborg och Sjuhärad. Bolaget har därför inte talerätt mot besluten rörande dessa anbudsområden. Förvaltningsrättens avgörande ska således ändras genom att bolagets ansökan om överprövning av upphandlingen avseende anbudsområdena Skaraborg och Sjuhärad avvisas.

Anbudsområde Göteborg

Utgångspunkter för prövningen

Movare AB har åberopat att Västra Götalandsregionen brutit mot de grundläggande principerna genom att inte ange någon maximal volym för avrop och gjort gällande att bolaget lider risk för skada eftersom avsaknaden av uppgift om takvolym medför obegränsade möjligheter för regionen att använda ramavtalet utan att en ny upphandling behöver genomföras, som bolaget skulle kunna lämna anbud i.

Movare AB har lämnat anbud för anbudsområde Göteborg. Mot bakgrund av uttalandet i HFD 2013 ref. 53 om att sökandens egen uppfattning om skada är avgörande för talerätten och då bolaget tydligt uppgett att det anser sig riskera att lida skada bedömer kammarrätten att bolaget, oberoende av vad som anges nedan angående skadebegreppet, har talerätt rörande anbudsområde Göteborg.

Takvolym i ramavtal

Kammarrätten instämmer inledningsvis i förvaltningsrättens bedömning att EU-domstolens avgörande Coopservice, C-216/17, EU:C:2018:1034, innebär att en maximal volym för vad som kan komma att avropas från ett ramavtal måste anges (jfr även Kammarrätten i Sundsvalls domar den 28 oktober 2020 i mål nr 1142–1150-20).

Västra Götalandsregionen har gjort gällande att de uppgifter som lämnats om volymer i punkt 1.1 i upphandlingsdokumenten utgör de maximala volymer som ramavtalet omfattar. Det kan dock konstateras att där angivna antal uppdrag per år och område föregås av ordet ”ca”. Det framgår även att det rör sig om uppskattade volymer som bygger på statistik och som lämnas utan förpliktelser. Av punkten 3.4 i upphandlingsdokumenten förtydligas vidare att eventuella angivna årsbehov är uppskattade och inte bindande för regionen och att de volymer som kommer att avropas därför kan under- respektive överstiga det uppskattade årsbehovet. Såväl ordalydelse som sammanhang ger därmed intryck av att angivna volymer avser de uppskattade volymer som mest sannolikt kommer att avropas och inte ramavtalets yttersta gräns i fråga om vilka volymer som kan avropas. Regionen har förbehållit sig rätten att fortsätta att använda sig av ramavtalet om det finns ett behov som överstiger de uppskattade volymerna. Kammarrätten kan således konstatera att det i upphandlingen inte anges någon maximal volym som kan komma att avropas från ramavtalet. Upphandlingen får därför, i enlighet med EU-domstolens uttalanden i avgörandet Coopservice, anses ha genomförts på ett sätt som strider mot öppenhetsprincipen och principen om likabehandling.

Skada

Den skada som bolaget gör gällande hänför sig inte till möjligheten att erhålla det aktuella avtalet, utan till möjligheten att erhålla ett senare hypotetiskt avtal. Frågan är om den åberopade skadan är av sådan art att den kan föranleda att den aktuella upphandlingen ska rättas eller göras om.

Inledningsvis kan konstateras att överprövningsinstitutet inte är tänkt att fungera som en garanti för att varje fel som förekommer i en upphandling ska rättats till. Tvärtom begränsas denna möjlighet i svensk rätt av bl.a. talerätsregeln i 20 kap. 4 § LOU, allmänna principer om att domstolen inte får grunda bedömningen på omständigheter som inte åberopats av sökanden och kravet i 20 kap. 6 § LOU på att sökanden lidit eller kan komma att lida skada till följd av felet.

Kraven i artikel 1.3 i rättsmedelsdirektivet innebär att endast leverantörer som har ett intresse av att tilldelas det aktuella kontraktet garanteras rätt enligt direktivet att föra talan mot en upphandling och att andra leverantörer som i och för sig kan ha påverkats negativt av upphandlingen inte ges motsvarande skydd. Det förhållandet att talerätten har knutits till leverantörens intresse av kontraktet talar för att den skada som avses i artikeln ska vara kopplad till möjligheten att erhålla kontraktet.

EU-domstolen har också i sin praxis på olika sätt kopplat skadebedömningen till kontraktsföremålet (se EU-domstolens uttalanden i Grossmann, p. 27 och AMT, p. 46). Domstolen har i en serie rättsfall fört resonemang som utgår från att rätten till överprövning av ett visst beslut relaterar till leverantörens möjlighet att erhålla det aktuella kontraktet, antingen direkt eller indirekt (se t.ex. EU-domstolens dom Archus, C-131/16, EU:C:2017:358, p. 51-59).

Högsta förvaltningsdomstolen har i rättsfallet HFD 2017 ref. 62 tolkat den svenska talerätsregeln, som endast innehåller ett skaderekvisit, i ljuset av direktivets krav och begränsat talerätten i enlighet med de kriterier som uppställs i direktivet. Skaderekvisitet i 20 kap. 4 § LOU har genom avgörandet knutits till kontraktsföremålet. Den skada som hade åberopats av leverantören var att bolaget till följd av avtalets för långa löptid stängdes ute från möjligheten att lämna anbud i en ny upphandling. Högsta förvaltningsdomstolen bedömde att den åberopade skadan inte räckte för att ge leverantören talerätt eftersom leverantören inte hade ett intresse av att tilldelas kontrakt i den överprövade upphandlingen. Kamarrätten tolkar Högsta förvaltningsdomstolens avgörande som att den skada som åberopas ska kunna kopplas till möjligheten att erhålla avtalet i den upphandling sökanden begär överprövning av.

Vad gäller 20 kap. 6 § LOU kan noteras att det EU-rättsliga regelverket inte innehåller något skaderekvisit som är relevant för tolkningen av paragrafens skadebegrepp, utöver det som finns i artikel 1.3 i rättsmedelsdirektivet. Några närmare uttalanden om vad som innefattas i begreppet skada enligt 20 kap. 6 § LOU finns vidare inte vare sig i förarbeten eller rättspraxis. Av systematiska skäl bör, enligt kamarrättens mening, skadebegreppen i 20 kap. 6 § och 20 kap. 4 § LOU tolkas på ett enhetligt sätt och med utgångspunkt i EU-domstolens praxis rörande artikel 1.3 i rättsmedelsdirektivet.

Kamarrätten anser mot bakgrund av det ovan sagda att begreppet skada i 20 kap. 6 § LOU inte omfattar annan skada än den som kan kopplas till det aktuella kontraktsföremålet. Movare AB, som visserligen har lämnat anbud gällande anbudsområde Göteborg, har inte åberopat någon skada som kan knytas till kontraktsföremålet i den aktuella upphandlingen. Bolaget har således inte visat att det har lidit eller riskerar att lida skada i den mening som avses i LOU vad gäller anbudsområde Göteborg. Ansökan ska därför avslås i denna del.

Sammanfattande bedömning

Movare AB har inte gjort gällande att bolaget har eller har haft ett intresse av att tilldelas kontrakt för anbudsområdena Skaraborg och Sjuhärad eller att bolagets möjligheter att lämna anbud har påverkats av upphandlingsdokumentens utformning. Bolaget har därför inte talerätt beträffande dessa anbudsområden. Avseende anbudsområde Göteborg anser kammarrätten att den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna genom att inte ange den maximala volym som kan komma att avropas genom ramavtalet. Bolaget har dock inte åberopat någon skada som innebär att det finns grund för att besluta att upphandlingen ska göras om eller rättas. Förvaltningsrättens dom ska därför ändras på så sätt att Movare AB:s ansökan om överprövning avvisas för anbudsområdena Skaraborg och Sjuhärad samt avslås för anbudsområde Göteborg.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 9).

Jessica Lovén
kammarrättsråd
ordförande

Vanja Marcusson
kammarrättsråd
referent

Frida Englund
tf. kammarrättsassessor

Malte Back
kammarrättsfiskal
föredragande

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I FALUN
Föredragande
Matilda Skogberg

DOM
2020-06-17
Meddelad i Falun

Mål nr
2011-20

SÖKANDE

Movare AB, 556963-0139
Box 211
431 23 Mölndal

MOTPART

Västra Götalandsregionen
Regionens Hus
405 44 Göteborg

SAKEN

Offentlig upphandling

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bestämmer att upphandlingen ska göras om avseende områdena Göteborg, Skaraborg och Sjuhärad.

BAKGRUND OCH YRKANDEN M.M.

Västra Götalandsregionen (regionen) gör en upphandling av ramavtal för flyttjänster (dnr RS 2019-06871). Upphandlingen genomförs genom ett öppet förfarande enligt lagen (2016:1145) om offentligt upphandling, förkortad LOU. Av tilldelningsbeslutet framgår att Movare AB (Movare) lämnat anbud i två av fyra anbudsområden, Göteborg och Fyrbodalen, samt att man placerat sig på första plats på anbudsområde Fyrbodalen och på andra plats på anbudsområde Göteborg.

Movare ansöker om överprövning och yrkar att upphandlingen ska göras om. Movare anför i huvudsak följande. Upphandlingen innehåller ingen angivelse om maximal tillåten avropsvolym. Att en sådan gräns måste uppges följer av såväl EU-domstolens mål C-216/17 Coopservice som av svensk praxis. Under punkten 1.1. i upphandlingsdokumenten har vissa uppskattade volymer angivits. Att de är uppskattade framgår direkt av ordalydelsen. Det är uppenbart att det rör sig om uppskattade belopp och inte om sådana takvolym som ska anges enligt Coopservice. Avsaknaden av maximal avropsvolym på ramavtalet medför obegränsade möjligheter för regionen och övriga avropsberättigade att använda ramavtalet utan att en ny upphandling behöver genomföras, en ny upphandling som Movare hade kunnat lämna anbud i. Gällande de två områden där Movare inte lämnat anbud hade bolaget haft ett intresse av att lämna anbud om takangivelsen varit satt till en hög nivå. Movare har därigenom i vart fall lidit risk för skada i LOU:s mening. Då bristen är hänförlig till det konkurrensuppsökande skedet ska upphandlingen göras om.

Regionen bestrider Movares yrkande om att upphandlingen ska göras om och anför i huvudsak följande. Regionens har på ett tydligt sätt redogjort för både takvolym och takvärde i punkten 1.1 i anbudsinbjudan. Genom denna

information har anbudsgivarna kunnat ta del av den maximala mängden avrop/år som kan komma att ske på aktuellt avtal för varje geografiskt område. Till detta får även anbudsgivaren ta del av den maximala budget som föreligger för alla fyra geografiska områden per år. Den angivna takvolymen bygger på statistik från tidigare avtal med ett påslag för eventuellt ökade behov. Kvantiteten är noggrant angiven i sådan precision att uppgiften anger ental/år/geografiskt område. Det går inte att ange en maximal kvantitet på ett tydligare sätt än vad som har skett. Att ordet "cirka" har använts medför endast att det inte finns någon garanti att volymen når upp till den exakt angivna volymen. Regionen har ingenstans i upphandlingen angett att uppgiven volym skulle vara fiktiva värden eller på något annat sätt visa på att volymerna skulle vara felaktiga eller till och med för låga. Regionen har således uppfyllt kravet på transparens. Movare har haft tidigare avtal för de två största geografiska områdena och har därför störst insyn i hur de angivna volymerna stämmer överens med tidigare statistik.

SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET

Utgångspunkter för förvaltningsrättens prövning

I mål om överprövning enligt LOU gäller som huvudprincip att den part som gör gällande att en upphandling är felaktig på ett klart och tydligt sätt ska ange vilka omständigheter denne grundar sin talan på (RÅ 2009 ref. 69). Av 20 kap. 6 § LOU följer att det förvaltningsrätten har att pröva är om det på grundval av vad Movare anfört är visat att regionen har brutit mot någon av de grundläggande principerna eller någon annan bestämmelse i LOU och att detta har medfört att Movare har lidit eller kan komma att lida skada. De grundläggande principerna framgår av 4 kap. 1 § LOU och innebär att upphandlande myndighet ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt, genomföra upphandlingar på ett öppet sätt samt iaktta principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet.

Upphandlingsdokument

I punkt 1.1 i anbudsinbjudan anges bl.a. följande.

Uppskattade volymer/värde bygger på statistik och lämnas utan förpliktelser.
Göteborg ca: 1000 uppdrag/år, Frybodal ca: 585 uppdrag/år, Skarsborg ca: 35 uppdrag/år och
Sjuhärad ca: 90 uppdrag/år. Uppskattat totalt värde ca: 8 000 000 kronor per år.

Förvaltningsrättens bedömning

Ett ramavtal definieras i artikel 33 i Europaparlamentet och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG (2014 års direktiv) som ett avtal som ingås mellan en eller flera upphandlande myndigheter och en eller flera ekonomiska aktörer i syfte att fastställa villkoren för tilldelningen av kontrakter under en given tidsperiod, särskilt i fråga om tänkt pris, och i tillämpliga fall, uppskattade kvantiteter.

Av EU-domstolens avgörande i mål C-216/17 Coopservice framgår följande. En upphandlande myndighet som från början är part i ett ramavtal kan endast handla för egen räkning och på andra i ramavtalet specifikt angivna potentiella upphandlande myndigheters vägnar inom gränsen för en viss kvantitet. När denna gräns har nåtts har nämnda avtal inte längre någon verkan (p. 61). Öppenhetsprincipen och principen om likabehandling av de aktörer som berörs av ingåendet av ramavtalet skulle åsidosättas om den upphandlande myndighet som från början var part i avtalet inte angav den totala kvantitet som avtalet avsåg (p. 64).

Konkurrensverket har i ställningstagande 2019:2 uttalat hur myndigheten anser att EU-domstolens avgörande ska tolkas. Enligt Konkurrensverket följer det av EU-domstolens dom att en upphandlande myndighet som är part i ett ramavtal är skyldig att precisera den totala kvantitet och det högsta belopp som avtalet omfattar. Även Upphandlingsmyndigheten har, i vägledning 2019:3, uttalat hur myndigheten anser att EU-domstolens avgörande

ska tolkas. Enligt Upphandlingsmyndigheten bör ett ramavtals totala kvantitet (takvolym) kunna anges i form av ett värde, under förutsättning att det är transparent i det enskilda fallet. Upphandlingsmyndigheten anser vidare att ett totalt uppskattat värde kan utgöra en takvolym men att det i så fall bör vara tydligt att det är den upphandlande myndighetens avsikt.

Kammarrätten i Sundsvall har i dom den 23 april 2020 i mål nr 2770-19 konstaterat att det följer av EU-domstolens avgörande att den upphandlande myndigheten är skyldig att precisera den totala kvalitet som kan komma att avropas.

Movare menar att regionen inte angett någon takvolym i den aktuella upphandlingen. Regionen menar att takvolym angetts i och med de uppskattade volymer och det uppskattade totala värde som angetts i anbudsinbjudan.

Det är ostridigt att regionen angett uppskattade volymer per år för vart och ett av de delområden som upphandlingen omfattar samt ett totalt uppskattat värde för samtliga områden per år. Detta får förstås som de volymer regionen uppskattar att man kommer att behöva avropa varje år. Det framgår inte att dessa volymer även är de högsta volymer som kan komma att avropas enligt ramavtalet. Förvaltningsrätten anser därför att uppgifterna i upphandlingsdokumenten inte är att likställa med en uppskattning av ramavtalets högsta förväntade värde, vilket EU-domstolen fastslagit att den upphandlande myndigheten är skyldig att ange i Coopservice-domen. Upphandlingsdokumenten strider därmed mot de grundläggande principerna om lika-behandling och transparens.

Movare har gjort gällande att bolaget lider skada eftersom avsaknaden av en maximal avropsvolym medför obegränsade möjligheter för regionen och övriga avropsberättigade att använda ramavtalet utan att en ny upphandling be-

höver genomföras, en ny upphandling som Movare hade kunnat lämna anbud i. Movare har även gjort gällande att man hade haft ett intresse av att lämna anbud i områdena Skaraborg och Sjuhärad om takangivelsen varit satt till en hög nivå. Mot bakgrund av att skaderekvisitet i det konkurrensuppsökande skedet är förhållandevis lågt ställt anser förvaltningsrätten att Movare härigenom har visat att bolaget i vart fall har riskerat att lida skada i de delar av upphandlingen som gäller Göteborg, Skaraborg och Sjuhärad. Avseende området Fyrbodalen har Movare tilldelats ramavtal på första plats. Förvaltningsrätten anser inte att de omständigheter Movare har anfört är sådana att bolaget lidit eller riskerat att lida skada avseende området Fyrbodalen. Upphandlingen ska därför endast göras om avseende områdena Göteborg, Skaraborg och Sjuhärad.

Hur man överklagar, se bilaga (FR-05).

Eva Karlsson Helghe
rådman

Hur man överklagar

FR-05

Den som inte är nöjd med förvaltningsrättens beslut kan överklaga. Här framgår hur det går till.

Närmare regler finns i den lag som gäller för målet, se rutan längst ner på nästa sida för hänvisningar.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som ni fick del av beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För myndigheten räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om ni exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Tänk på detta i mål om överprövning av upphandling

I vissa fall kan myndigheten ingå avtal efter 10 dagar från det att domstolen avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut, och i vissa fall får myndigheten ingå avtal omedelbart. Efter att avtal har slutits får kammarrätten inte överpröva upphandlingen. Detta gäller alltså även om tiden för överklagande fortfarande gäller.

Gör så här

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför ni tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring ni vill ha och varför ni tycker att kammarrätten ska ta upp ert överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis ni vill hänvisa till. Förklara vad ni vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå er: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om ni har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten – adressen finns i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har ni tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om ni *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt ni vill föra fram.

Vill ni veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om ni har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

För fullständig information, se:

- lag (2016:1145) om offentlig upphandling, 20 kap.
- lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorena, 20 kap.
- lag (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, 16 kap.
- lag (2016:1147) om upphandling av koncessioner, 16 kap.
- lag (2016:1145) om offentlig upphandling, 20 kap.
- lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorn, 20 kap.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.*

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag (söndagsregeln).

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att prövningstillstånd meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

I mål om överprövning enligt lagen (2011:1029) om om upphandling på försvars- och Säkerhetsområdet, lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna eller lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättsens dom eller beslut har löpt ut. Vanligtvis får, då kammarrätten inte har fattat något interimistiskt beslut om att upphandlingen inte får avslutas, avtal slutas omedelbart. I de fall där kammarrätten har fattat ett interimistiskt beslut om att upphandlingen inte får avslutas, får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt det interimistiska beslutet. Vid beräkningen av de tio dagarna gäller söndagsregeln. Ett överklagande av rättsens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16:e eller 20:e kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

